

[Helge Larsen.]

at det er det vigtigste af alt, at vi arbejder henimod tilstande i verden, der gør den nøje afbalancering af magtforholdene mindre betydningsfuld. En begyndende gensidig og kontrolleret nedrustning vil være en af vejene hertil. En anden vej vil være en fortsat styrkeske af FN. Det endelige mål med opbygningen af FN er at sætte samarbejde og ret i magtens sted. Vi ved, at det ikke gøres fra en dag til en anden, og at det ikke er gjort bare med at skabe en ideel FN-pagt; det kræver her som alle andre steder et sejt og målbevidst arbejde.

Trods alt betegner Cubakrisen også her noget nyt. Det har hidtil været en almindelig og, tror jeg, rigtig opfattelse, at FN stod uden indflydelse, hvor stormagtsinteresser tørnede sammen. FN har hidtil ydet en betydelig indsats i mindre konflikter, hvor stormagtsinteresser ikke var direkte impliceret. Nu har vi set en situation, hvor stormagterne selv har indbragt deres sag for FN. Det er værd at notere sig. FN ville næppe have kunnet træffe afgørelse i striden. Den akutte situation afvikledes gennem direkte kontakt mellem de to parter, men til kontrol af en indgået aftales overholdelse var det en selvfølgelig ting, at man byggede på FN og dets generalsekretariat. Det må ikke overvurderes, men det skal dog noteres, at stormagterne her accepterede FN-kontrol som en sag af vital stormagtsinteresse. Upartisk og forstandigt udnyttet, som jeg er sikker på at FN's generalsekretær vil gøre det, kan det betyde en værdifuld udvidelse af FN's indflydelse og være et skridt frem mod det, vi ønsker at FN skal blive.

Må jeg her i tilslutning til det, den højtærede minister sagde om en ny krise i forholdet mellem Kina og Indien, blot gøre den bemærkning, at det forekommer mig, at problemet med Den kinesiske Folkerepubliks medlemskab af FN yderligere er blevet aktualiseret; og jeg håber, at dette medlemskab snart må kunne bringes i stand.

Nu er det imidlertid ikke nogen udtømmende vurdering af Cubakrisen og alt, hvad dertil hører, blot at se den som et opgør mellem stormagtsinteresser. Der indgår i den som i forholdene mange andre steder

andre momenter, karakteriseret ved krav om national uafhængighed, selvstændighed og social retfærdighed. Disse momenter findes også i Cubakrisen, men når USAs karantæne af Cuba blev fordømt fra visse sider herhjemme ud fra det synspunkt, at Cuba måtte have lov at ordne sine egne indre forhold, må man modsætningsvis spørge, hvad det havde med Cubas sociale revolution og dets selvstændighed at gøre, at ministerpræsident Fidel Castro tillod opbygning af sovjetiske raketbaser. Jeg kender ikke eksempler på, at noget sådant fører til social retfærdighed. Man overser imidlertid noget væsentligt, hvis man i storpolitikken ikke har øje for kravene om national uafhængighed og selvstændighed og sociale reformer, men den vestlige verden har heller ikke overset det i tiden siden den anden verdenskrig. Det er mange og store områder og mange millioner mennesker, der tidligere var afhængige af vestlige stater, som nu har fået deres frihed og uafhængighed og er i gang med at reformere deres samfund. Der er områder tilbage, som endnu må tåle gamle tiders tilstand, det gælder Portugals kolonier og Sydafrika med sin apartheidpolitik, der nu truer med at brede sig til Rhodesia. Vi bør gøre, hvad vi kan til, at de stater, der endnu opretholder disse tilstande, får bibragt forståelse for, at det snarest må høre op. Det er ikke bare en retfærdighedshandling, det er også det bedste værn mod en yderligere fremtrængning af kommunismen og dens samfundssystem, og det er et meget væsentligt led i bestræbelserne for at komme bort fra en situation, hvor magtbalancen er så dominerende.

Vi er her igen ved den store udfordring til de højt industrialiserede stater, som u-landsproblemet stiller os over for, og lad det være understreget, at det ikke bare er et spørgsmål om hjælp og bistand til u-landene, det er lige så meget et spørgsmål om at drage dem med ind i verdenshandelen, så de får mulighed for gennem egen produktion og handel at videreudvikle deres samfund. U-landsproblemet er derfor også et problem om nedbrydning af handelsskranker og toldmure, om åbenhed og vilje til at drage de nye stater ind i verdensøkonomien på lige fod med os andre.